

A II. kötet két rövidebb bécsi és egy hosszabb pesti tartózkodás eseményeinek leírását is tartalmazza. Ezekből kiderül, hogy a családnak mindkét helyen kiterjedt ismeretsége volt, napjaik a soproniakéhoz meglehetősen hasonlóan teltek. Mindenesetre alkalmat adtak az operáért rajongó Etelkának a gyakoribb opera és színházlátogatásra. Pesten neves közéleti személyiségekkel (Eötvös József, a műgyűjtő Jankovich Miklós, Bajza) való találkozás, énekórák tették változatosabbá és érdekesebbé az itteni napokat. Különösen érdekes a börtönéből szabaduló Wesselényit köszöntő fáklós felvonulás leírása.

Maga az utazás is társasági eseményt jelentett, Bécs felé postakocsin, míg Pestre Pozsonyig kocsin, majd gőzhajón. Utóbbi kitűnő alkalmat nyújtott a már említett hajóskapitánnyal való ártatlan flörtre, valamint egy előkelő angol utazóval való hosszas társalkodásra a magyarokról és a hazaszeretetről. „a kis Melkore oldalam mellett maradt ülve, s nem is távozott többé, míg Pozsonyba nem értünk. Találá, hogy a nemes érzésű, művelt magyar jelleme nagyon hasonlít az angoléhoz. De mondá, hogy igen-igen hátra vagyunk, bűnös tespedésben létez az egész lakóság. Egy angol, mondá, mit nem tehetne mindent egy magyar nemes birtokán! Ily szabadsággal, annyi joggal s ily Isten áldással! De itt nem művelik az ész, nem a földet! Igen keserűn, de fájdalom, igen igazságosan kelt ki eme restség ellen.”<sup>270(271)</sup>

Néhány szót a közreadásról. Köszönettel tartozunk Katona Csabának a szöveg és bájos írója új életre keltéséért. Az elmúlt 3 évben lépésről lépésre publikálta a naplókat. A munka még nem ért véget, reméljük, egy év múlva újabb kötetet köszönhetünk és mutathatunk be. Míg a Soproni Szemlében közölt füredi naplórészek az eredeti helyesírás szerint, addig a tavaly és idén megjelent kötetek már a mai magyar helyesírás és központozás szabályait alkalmazva jelentek meg, ami a könnyebb olvashatóságot szolgálja. Az olvasó számára a szavak régies alakja, a szóhasználat biztosítja a kor hangulatába való beilleszkedést. A szükséges információkat a közreadó a lábjegyzetekben adja meg, a magyarázatra szoruló szó, kifejezés, vagy utalás esetében csak első említéskor.

**230**A naplóban szereplő személyek azonosítása Csatkai Ende információt is felhasználva ugyancsak a lábjegyzetekben történt. Természetesen így is maradtak olyan személyek, akiket a megadott információk alapján nem sikerült azonosítani. A könnyebb tájékozódás érdekében célszerű lenne a leggyakrabban előforduló szereplőkről egy betűrendes melléklet összeállítása, amelyet a közreadó a következő kötetre ígért. A szövegben szereplő latin, német, francia, olykor olasz kifejezések többségének magyar fordítása ugyancsak a lábjegyzetekben szerepel.

A könnyebb eligazodást személy és helynévmutató szolgálja. Utóbbiaknál a már nem Magyarországhoz tartozó helységek esetében feltüntetésre került a mai név és a hovatartozás is. A két kötet publikálásának alapelvei mindenben megegyeznek. A közreadó a naplóban felbukkanó zeneművek és operák jegyzékét az utolsó kötet függelékében kívánja megjelentetni. Az első kötet végén a Shlachta család tagjait ábrázoló festmények, valamint a napló egy oldalának reprodukciója, a második kötetben a naplóban említett helyszínek – a korabeli Sopron, Bécs és Pest, valamint Fraknó, Kismarton, Fertőrákos stb. – ábrázolásai láthatók.

A naplók megjelentetése azért is példaértékű, mert azt több intézmény és szervezet együttműködése tette lehetővé. Ezek a Mediawave Alapítvány, Győr Megyei Jogú Város Levéltára, a Győri Tanulmányok Szerkesztősége és a kézirat őrzője, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára. Külön köszönet illeti Győr Megyei Jogú Város Levéltárának igazgatóját, Bana Józsefet a szervezés és előkészítés fáradságos munkájáért.

**2005. LIX. ÉVFOLYAM 2. SZÁM / 225Soproni Könyvespolc / Kubinszky Mihály: Megjegyzés az égő pusztahoz**

## Kubinszky Mihály: Megjegyzés az égő pusztához

A Soproni Szemle ez évi első száma méltón megemlékezett a hatvan évvel ezelőtt történt szomorú eseményekről, amelyek a második világháború végén Sopron várost is sújtották. A „Három írás-három sors” cím alatt megjelent visszaemlékezések közül az első, Csatkai Endre önéletrajzi írásának részlete, megrázó és történetileg hiteles. Ugyanúgy hitelesnek tűnik Stánitz Antal, egykori osztálytársam visszaemlékezése, mely megannyi, akkor külföldre vetődött nyugat-magyarországi lakos sorsára emlékeztet. A kettő között található íráshoz, mely Andrassy-Kuylenstierna Stella „Ég a puszta” c. Svédországban még 1948-ban kiadott könyvéből származó kivonat, azonban néhány megjegyzést szeretnék fűzöm. Mert ez az írás a másik kettőtől eltérő műfaj. Megrázóan eleveníti fel a háború borzalmait. Egy olyan ország lakosaihoz szól, akik mindentől akkor távol maradhattak és a háború, a bombázások, a menekülés borzalmait nem élték át. Az írói szabadság természetesen a hatás érdekében a hiteles történeti **231**tényektől eltérő motívumokat is megenged, talán szinte meg is követel. De a „Soproni Szemle” helytörténeti folyóirat, mely az utókor részére forrásként is szolgálhat. Ezért szabad lenne felhívnom a figyelmet, hogy ebben az írásban az olvasó a való történetektől erősen eltérő ténnyel találkozhatott.

Sorrendben: Hepes alezredes valóban a Puma vadászrezred parancsnoka volt, de nem „a legsikeresebb harci pilóta”. A vadász-repülőezred nem Sopronba menekült, hanem áttelepült az egykor vas megyei Nagyszentmihályba (Grosspetersdorf), az írónt kísérő pilóták bizonyára más alakulathoz tartoztak. Nagy tévedés, hogy az írás utolsó fejezete a sohasem létezett soproni repülőtéren „játszódik”, melyet az írás szerint akkor – március 28-án- amerikaiak bombáztak volna. Az utolsó amerikai bombázás Sopront 1945 március 4-én érte. A repülőtéren összesereglett embertömeg aligha tudott volna egy közeli „jéghideg hegyi patak”-ban vagy egy „rókalyukban” menedéket találni. Az íróntól „néhány méter távolságra” egy német légvédelmi ágyú is alig nyithatott volna tüzet. Sopront nem március 29-én foglalták el az oroszok, az első páncélos-ék március 31-én ért ide (nyugat felől érkezve). Az Esterházyak cseklézi kastélya nem Sopron közelében van, hanem Pozsonytól is még 17 km-re, északkeletre. Sopronban nem volt svéd konzulátus, s az eddigi történeti ismeretek szerint legalábbis valószínűtlen, hogy Wallenberg a körülzárt Budapestről Sopronig eljutott volna.

Megjegyzem, hogy a cikkből hitelesek Tóth Sándor történésznek az író életére vonatkozó érdekes adatok, köszönet érte.

### 2005. LIX. ÉVFOLYAM 2. SZÁM / Munkatársaink

---

## Munkatársaink

---

Andrassy Péter középiskolai tanár, 9400 Sopron, Juharfa u. 18.

Dávid Ferenc művészettörténész, tud. Munkatárs,  
MTA Művészettört. Kutató Intézet, 1014 Bp., Úri u. 49.

Dominkovits Péter főlevéltáros, Soproni Levéltár, 9401 Sopron, Pf.82.

Domonkos Ottó ny. múzeumigazgató, Soproni Múzeum, 9401 Sopron, Pf. 68.